



Τριώδιον Κατανυκτικόν

Ένα Πνευματικό Ταξίδι
πρὸς τὸ **Τέλος** τοῦ **παλαιοῦ**
καὶ τὴν **Ἀρχή** τοῦ **Νέου**



■ Προετοιμασία γιὰ τὴν Μεγάλη Σαρακοστή (α')

Ἡ διακαὴς ἐπιθυμία*

Κυριακὴ τοῦ Ζακχαίου

Πολὺ πρὶν ἀρχίσει ἡ Μεγάλη Σαρακοστή, ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἀναγγέλλει ὅτι πλησιάζει καὶ μᾶς καλεῖ νὰ μποῦμε στὴν περίοδο τῆς προετοιμασίας γι' αὐτήν.

Εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς Ὁρθόδοξης λειτουργικῆς παράδοσης τὸ γεγονὸς ὅτι κάθε μεγάλη Ἑορτὴ ἢ περίοδος –π.χ. τὸ Πάσχα, τὰ Χριστούγεννα, ἡ Μεγάλη Σαρακοστή κ.λπ.– προαναγγέλλεται καὶ «έτοιμάζεται» ἀπὸ νωρίτερα.

Γιατί; Διότι ἡ Ἐκκλησία ἔχει μιὰ βαθιὰ ψυχολογικὴ γνώση τῆς ἀνθρώπινης φύσης. **Ξέροντας** τὴν ἔλλειψη αὐτοσυγκέντρωσης καὶ τὴν τρομακτικὴ «κοσμικότητα» τῆς ζωῆς μας, ἡ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν ἀδυναμία μας νὰ ἀλλάξουμε αὐτόματα, νὰ πᾶμε ξαφνικὰ ἀπὸ τὴν μία πνευματικὴ ἢ διανοητικὴ κατάσταση σὲ μία ἄλλη.

Ἔτσι, ἀρκετὰ πρὶν ἀρχίσει ἡ οὐσιαστικὴ προσπάθεια τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, ἡ Ἐκκλησία προκαλεῖ τὴν προσοχή μας στὴν σοβαρότητα τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς καὶ μᾶς καλεῖ νὰ σκεφτοῦμε τὴν σημασία της.

Πρὶν μποῦμε στὴν Μεγάλη Σαρακοστή καὶ ἀρχίσουμε νὰ τὴν ζοῦμε, μᾶς παρουσιάζει τὸ νόημά της. **Αὐτὴ** ἡ προπαρασκευαστικὴ περίοδος περιλαμβάνει τὶς πέντε διαδοχικὲς Κυριακὲς, οἱ ὁποῖες προηγοῦνται ἀπὸ τὴν Μεγάλη Σαρακοστή. **Κάθε** μία ἀπὸ αὐτὲς ἔχει εἰδικὸ ἀνάγνωσμα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ εἶναι ἀφιερωμένη σὲ κάποιο θεμελιακὸ γεγονὸς μετάνοιας.

* * *

Ἡ πρώτη ἀναγγελία τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς γίνεται τὴν Κυριακὴ ποὺ διαβαζοῦμε τὴν Εὐαγγελικὴ περικοπὴ γιὰ τὸν Ζακχαῖο (Λουκᾶ ιθ' 1-10). **Εἶναι** ἡ ἱστορία ἐνός





Ψηφιδωτό. Βασιλική Ἁγίου Μάρκου. Βενετία, ΙΑ΄ αἰ.

νεῖς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὅλος μία ἐπιθυμία καὶ αὐτὴ τὴν βασικὴ ψυχολογικὴ ἀληθεῖα γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση τὴν ἀναγνωρίζει τὸ Εὐαγγέλιο: «ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν», λέει ὁ Χριστὸς (Ματθ. Γ΄ 21). **Μ**ιὰ ἀσίγαστη ἐπιθυμία ξεπερνάει, τοὺς φυσικοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἀνθρώπου. **Ὅ**ταν παθιασμένα ἐπιθυμεῖ κάτι, κάνει πράγματα ποὺ κάτω ἀπὸ «ὀμαλές» συνθήκες θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ τὰ κάνει. **Ἄ**ν καὶ «κοντὸς» ὑπερβαίνει τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του. **Τ**ὸ μόνο πρόβλημα, λοιπόν, εἶναι κατὰ πόσο ἐπιθυμοῦμε πράγματα σωστά, κατὰ πόσο ἡ δύναμη τῆς ἐπιθυμίας μέσα μας σκοπεύει σὲ σωστὸ τέρμα ἢ κατὰ πόσο – ὅπως λέει ὁ ὑπαρξιστὴς ἄθεος Ζὰν Πὸλ Σάρτρ (Jean Paul Sartre)– ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνα «ἄχρηστο πάθος».

* * *

Ὁ Ζακχαῖος ἐπιθυμοῦσε τὸ «σωστὸ», ἤθελε νὰ δεῖ καὶ νὰ πλησιάσει τὸν Χριστό. **Ὁ Ζακχαῖος** εἶναι τὸ πρῶτο σύμβολο μετάνοιας, γιὰτὴ ἢ μετάνοια ἀρχίζει σὰν μιὰ ἀνακάλυψη τῆς βαθιᾶς φύσης ὅλης τῆς ἐπιθυμίας: **τῆς** ἐπιθυμίας γιὰ τὸ Θεὸ καὶ τὴν δικαιοσύνη Του, γιὰ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ. **Ὁ Ζακχαῖος** εἶναι «κοντὸς», ἀσήμαντος, ἁμαρτωλός, μὲ περιορισμένη αἴσθηση εὐθύνης, ἀλλὰ ἡ σφοδρὴ ἐπιθυμία του τὰ ξεπερνάει ὅλα αὐτά. **Κ**ατὰ κάποιον τρόπο «ἐκβιάζει» τὸν Χριστὸ νὰ τὸν προσέξει: **φ**έρνει τὸν Χριστὸ στὸ σπίτι του.

Ἀκριβῶς αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἀγγελία, ἡ πρώτη πρόσκληση· **δική** μας ὑπόθεση εἶναι τὸ νὰ *ἐπιθυμήσουμε* αὐτὸ ποὺ εἶναι βαθύτερο καὶ πιὸ ἀληθινὸ μέσα στὸν ἑαυτό μας, νὰ ἀναγνωρίσουμε τὴν πεῖνα καὶ τὴν δίψα γιὰ τὸ Ἀπόλυτο ποὺ βρίσκεται μέσα μας, εἴτε τὸ ξέρουμε εἴτε ὄχι, καὶ ποὺ ὅταν παρεκκλίνουμε καὶ ἀπομακρύνουμε τὶς ἐπιθυμίες μας ἀπὸ αὐτό, τότε γινόμαστε, πραγματικά, ἓνα «ἄχρηστο πάθος». **Ἄ**ν ὅμως ἐπιθυμοῦμε βαθιά, ἐπιθυμοῦμε εἰλικρινά, τότε ὁ Χριστὸς ἀνταποκρίνεται.

† Κυριακὴ Ζακχαίου
25.1.2021 ἐκ. ἡμ.

(*) **Πρωτοπρεσβυτέρου Ἀλεξάνδρου Σμέμαν**, Μεγάλῃ Σαρακοστή - Πορεία πρὸς τὸ Πάσχα, σελ. 25-28, ἐκδόσεις «Προφύρα», ἐκδοσις ιγ΄, Ἀθήνα, Ἰανουάριος 2016. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.